

Zat. 2/12-60

SAUVON PIICÄJEN INVENTOINTIKERTOMUS

Marketta Waris 1960

S i s ä l l y s l u e t t e l o

Alkulause	1
Luettelo liitteistä	1
Kivikautiset asuinpaikat	2
Kivikautiset irtolöydöt	3
Pronssikautiset hautaröykkiöt	6
Pronssikautiset irtolöydöt	11
Rautakautiset kalmistot ja haudat	12
Rautakautiset irtolöydöt	17
Muinaislinnat	18
Muinaisjäännökset epämääräiseltä ajalta	18
Luonnonmuodostumat	19
Luettelo KM:oon inventointimatkalta tuoduista esineistä	20
Maaloudellinen kartta 2021	21
Sauvon ja Karunan muinaisjäännökset kartta 1:100000	22
Pitäjänpitäjät Sauvon ja Karunan alueelta, lehtijako	23
Pitäjänpitäjät	24
Valokuvat	30-41

Saatuani Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväkseni inventoida Sauvon pitäjän kiinteät muinaisjäännökset, tutustuin kansallismuseossa olevaan Sauvoa koskevaan aineistoon. Topografisessa arkistossa on muutamia kaivauksertomuksia ja selvityksiä Sauvoissa suoritetuista tutkimuksista. Kortistossa olevat vanhoihin esinelöytöihin liittyvät tiedot ovat varsin puutteelliset.

Kirjalliset lähteet:

Ella Kivikosken inv. kert. 1934.

SNYA VIII, Sauvoa koskevat osat (muinaismuistoja Piikkiön kihlakunnassa)

A. M. Tallgren: Varsinais-Suomen historia I, Esihistoria

Maanmittaushallituksen arkistossa tutkin kaikki Sauvoa koskevat vanhat kartat.

Sauvon maasto on hyvin kumpuilevaa, jyrkkien kallioitten välissä on laaksoja, jotka on tarkkaan viljelty. Laajompia tasaisia suvia on enimmäkseen vain jokien laaksoissa. Joet ovat enää nykyään pieniä ojapuhasia.

Kivikautisia löytöjä on enimmäkseen pitäjän pohjois- ja itäosissa varsinkin Ruonanjoen ja sivuhaarojen laaksojen rinteiltä.

Useimmat pronssikautiset rökkiöt ovat Ristniemen kylästä. Pitäjäläiset erottavat tarkoin toisistaan "hiirenkiukaat" ja "jetukasit", viimeksimainittuja pidetään yleisesti luonnonmuodostunina.

Rautakautiset löydöt keskittyvät kirkonkylään ja sen lähiympäristöön, Sauvojoen ja Vallerinnanjoen väliseen laaksoon ja sen rinteille.

Sauvon asukkaat ovat miellyttävää väkeä. Noin 1/3 on siirtolaisia pääasiassa Vpl. Uudeltakirkolta muuttaneita. Ekin ollen on joskus vaikeaa saada selville vanhoja paikannimiä ja tietoja vanhoista löydöistä. Yleensä on suurimmalle osalle paikoista kolme nimeä, suomalainen ja ruotsalainen sekä ruotsalaisesta kansan suussa vääntynyt muunnos.

Kenttätöön suoritin 17.7 - 30.7 1960. Matkoillani liikuin polkupyörällä.

Liitteet:

33 valokuvaa

1 taloudellinen kartta

6 pitäjänkarttaa

2 piirrettyä karttaa

K i v i k a u t i s e t a s u i n p a i k k a t

Paikka:

Lehmisalmi, Krastarbacka

Omiestäja:

U. Tannerin perikunta. Lehmisalmen Ylitalon isäntänä on Urpo Tanner, os. Sauvo, Lehmisalmi

Sijainti ja maasto

Lehmisalmen Ylitalosta n. 200 m maantien vartta itään Kaukorannan kylään päin. Loivan mäkeen on tietä tähtäessä leikattu maata, jossa asuinpaikka näkyy. Maasto on kangasmetsää. Sen reunassa on hiekkainen mäki, jonka länsi- ja pohjoispuolella on melko alavaa peltä.

Kuvaus:

Tien pohjoispuolella olevassa n. 2 m korkeassa maaleikkauksessa näkyi selvästi patamainen, n. 40-50 cm syvän lieden profiili. Liedessä oli nyrkin kokoisia kiviä ja nokimäntä. Turpeen alla on rinteessä 20-25 cm paksu likaisenruskea kerros, jossa on myös hiiltä. Mitään kvartsi- tai kivi-iskennäisiä en löytänyt.

Kartta: II:14

Valok: 1, 2

Paikka:

Inkiniemi, Rauhala

Omiestäja:

Eino Taivula, os. Sauvo, Tali

Löydökset:

Paikalta on löytynyt 2 keurutalittoa, vuosina 1955 ja 1960, jotka ovat maist. Tapani Kivirannan hallussa, os. Sauvo, Ampola. *Luop. Ken-*

Sijainti ja maasto:

Kallionnutto 9/2-63 N: 15796

Pieni hiekkakuoppa n. 50 m Rauhalan talosta länteen, tien vieressä sen länsipuolella. Talon eteläpuolella peltä, joka talon kohdalla nousee loivasti. Metsän reunassa maasto kohoaa ja talon takana on kallioita. Talosta tietä pitkin ehkä 100 m Ruonaan päin on vasemmalla puolella iso ns. pirunpelto (kuva 33). Talosta n. 1/2 km päässä itään menevän tien varrella on punamultaesiintymiä, niistä suurin tien leikkauksessa näkyvässä oleva on kymmenkunta metriä pitkä, jossa hiekkana on voimakkaan punaista. Luultavasti luontaista.

*Lehm. almi
22.3.1961
Saatu
näytteenä.*

*Lehm. almi
27.3.1961*

Alsila

2 nelisivuista kourutaluttia, 93x40x25 mm ja 78x30x15 mm. Ne on löytäneet Selim Koskinen 1920-luvulla Alsilan kylän Martbölen talon pellolta sitä muokattaessa. Martbölen talon päärakennus on palanut eikä lähekkäisillä ole muita taloja. Naapurikyliässä ei tiedetty löytöpaikkaa. Söil. Alsilan koululla.

Kourutaluttia löytyivät Alsilan Martbölen tilan Bolåkern-nimiseltä pellolta, lunastettu museoon 1919. (RM 5251.2) Bolåkern oli paikkakuntalaisille aivan tuntematon paikka, ei sitä tuntenut Martbölen talon tyttäriäkään, jonka tapasin kirkonkylässä.

Kuvaus:

Paikka on pieni, alle metrin syväinen hiakaottopaikka. Sen reunoilla voi turpeen alla erottaa n. 20 cm paksun likamaakerroksen, joka ei ole vahva, mutta erottuu kuitenkin allaolevasta kellertävästä rasvasta maasta.

Kartta: V:21

Paikka:

tehtäväni 1000 00 6055

Vartalon Teitunpyölin maalla, Lanekullen ja Koukkölen välissä, siinä missä Gripsbilen kylätie yhtyy isoon tiehen, pitäisi hielanottopaikassa olla kivikautinen asuinpaikka. Tallgren oli siinä nähnyt 1931 pari rauennutta liedensijaa. Aivan lähistöllä on useita hiakaottopaikkoja, joista jotkut osittain sammaloituneita. Tutkin ne kaikki, mutta mitään asuinpaikkaan viittaavaa en voinut todeta. I:39

K i v i k a u t i s e t i r t o l ö y d ö t

Saustila, Venka-alho

Nelisiv. oikokirves, diabaasia, 118x53x42 mm. Löytökohta Sauvojen laakson pohjassa. Tarkkaa löytöpaikkaa en saanut selville. (Säil. Saustilan kansakoululle.)

Kalainen

Nelisiv. poikkikirves, diabaasia, 165x57x35 mm. Löytynyt Jussilan ja Kalaisten talojen rajalta sänkipellosta savimaasta n. 20 m korkeammalla Sauvojen laakson pohjaa. (Säil. Saustilan kansakoululla.) Kartta II:4.

Koorila

Veneenmuot. vasarakirveen katkelma, löyt. 1945 Ritva Kavander (o. Sauvo, Koorila) maanv. Louhen (sama os.) maalta. Paikka on Sauvojen laakson pohjaa. (Säil. Saustilan kansakoululla) Kartta II:5

Hallela, Sotilasvirkatalo

Oikokirves, 145x55x37 mm. Löytynyt Hallelan sotilasvirkatalon (Lönnavikin talon) vieressä, sen länsipuolella olevasta penestä perunapellosta. Paikka on korkea rinne Sauvojen laakson eteläpuolella. (KM 14971) Kartta II:7.

Patarautila (=Korpela)

Vasarakirveen teräspää, nelisiv. (KM 6989.1)

Tasataltta, nelisiv. (KM 6989.2)

Löytyneet Keekitalon Riihenpellosta. Paikka on melko jyrkkää rinnettä lähellä Ruonanjoen laaksoa. Kartta II:11.

*1000 00 6084
löytöpaikka*

Riipushioin, 101x25x16 mm. Löyt. koulul. Lasse Suomi kotitalonsa Etelärinteen pihalta. Paikka on lasko, joka liittyy Ruonanjoen laskoon. (KM 14963) Kartta II:10.

Kirves, löyt. 1899 Moilan talon maalta Tulimaa-nimiseltä pellolta. Nykyiset kyläläiset eivät tiedneet Moilan taloa enkä saanut löytöpaikkaa selville. (KM 5251:1)

Kirves, poikkiter. 119x54,5x39 mm

Poikkikirves, 117x53,5x25,5 mm

Kourutalitti, 35x18x9 mm, vihertävää kiveä

Oikokirves, 117x53x26 mm, harmaata kiveä

Poikkikirves, 119x55x32 mm, harmaata kiveä

Poikkikirves, 175x61x35 mm, vihertävää sudekiviliusketta.

Kaikista näistä puuttuvat löytötiedot. (Säil. Patarsutilan l. Korpelan kansakoululla)

Koski

Oikokirves. Löyt. Simolan talon pellosta. Talon nykyiset asukkaat eivät tiedneet löytöpaikkaa. (KM 6547:1)

Suojala

Nelisiv. poikkikirves, 93x47x27 mm. Löyt. 1948 koulul. Väinö Lattu Suojalan urheilukentän alueelta. Löytöjä on muuttanut pois paikkakunnalta enkä saanut tarkempia löytötietoja. Koko urheilukentän alue on korkeaa kangasmaata, mutta käsittääkseni on kenttää tehtäessä sinne tuotu maata. (Säil. Alsilan kansakoululla)

Finnkulla

Liusketikari, 183x52x19 mm. Löyt. op. Leonard Heimo omistamaltaan Loitinpaltan tilalta n. 50 m pöörakennuksesta luoteeseen. Paikka on rinnettä. (KM 12455) Kartta V:17.

Riipushioin, 74x31x6,5 mm. Löytynyt Loitinpaltan tilalta. (KM 14970) Kartta V:16

Talttamainen siera, kiilleliusketta, 73x31x10 mm. Löyt. 1946 op. Martta Heimo Ruonan kansakoulun puutarhasta, joka sijaitsee aivan Loitinpaltan vieressä. Kartta V:19.

Keihänkärki, harmaata liusketta. Löyt. n. v. 1923 Loitinpaltan tilalta n. 200 m Ruonan kansakoulurakennuksesta pohjoiseen kalliorinteen alta. Kartta V:15.

Iskukivi 74x43x10 mm, harmaata tiivisrakeista kiveä. Löyt. 1940-luv. Loitinpaltan tilalta n. 100 m Ruonan kansakoululta pohjoisluoteeseen. Paikalla on savimaata. Ruonan kansakoulu ja Loitinpalta ovat Ruonanjoen laakson rinteessä. Kartta V:18.

Kolmea viimeksi mainittua esinettä säilytetään Ruonan kansakoululla.

Etelämäki (=Sunnanberg)

Oikokirves, 175x52x30 mm, nelisivuinen, vihertävää kiveä. Löyt. 1914.

Tasataltta, nelisivuinen. Löyt. n. 1920.

Löytänyt Kustaa Ojala (+) Ylikallan Brotta-nimisestä pellostä. Paikka on Ruonanjoen sivuhaaran laaksoa. Kartta V:20. Säil. Ruonan koululla.

Ampola (Amböle)

Reikäkirves, 102x53x48 mm, reikä 21-23 mm. Löytänyt Jussi Ekkola (ent. Ekman) Ambölen kylän Marikkeen maalta. En tavannut löytäjää enkä näin ollen voinut saada selville tarkempia löytötietoja. (KM 10385)

Palosuo (Brännkärr, Fränkkäri)

Reikäkirves, vaajamainen, nelisivuinen, 80,5x37,6x29,3 mm. Löytänyt maanv. Eino Tanner Palosuon yksinöistilan maalta. Löytö on vuodelta 1912 ja löytäjä on jo niin vanha, ettei hän enää jaksanut muistaa löytöpaikkaa. (KM 6025:1)

Gripsböle (Rikspöly, suomenetaan Kumpulaksi)

Vasarakirves, Esineestä ei ole löytötietoja. Gripsbölen talossa on isäntä vaihtunut eikä esineestä tiedetty mitään. (Turun hist. museo A 99)

Osmalahti

Kourutaltta, löyt.vuokraaja Eino Hurme Osmalahden Ylitalosta n. 1/2 kaakon olevalta Storängen-niityltä. Vuokraaja on muuttanut pois, mutta Alitalon vanha isäntä muisti niityn. Paikka on vanha suomasta. (KM 8644) Kartta I:35.

Lautkankare

Poikkikirves, ruskeaa isorakeista kiveä, vain terä hiottu, 147x57x45 mm. Löyt. Alitalon Korsbölen pellostä. Löytö on vuodelta 1903 enkä tavannut ketään, joka olisi muistanut esineestä tarkempia löytötietoja. (KM 4189:1)

Seuraavien esineitten löytöpaikaksi merkitty Sauvo:

Aflänga eldstenar för pilar	(Turku 91.92) ²
Vasarakirves	(Turun hist. museo 4)
Vasarakirves	(" " " 5)
Kivikirves	(KM 1754:1)
Kirveen katkelma	(KM 1754:2)

Vasarakirves	(KM 5573:1)
Kaksoiskourutaltta	(KM 5573:2)
Kourutaltta	(KM 5573:3)
Tasataltta	(KM 5573:4)
Tasataltta	(KM 7511)
Taltta, Marjun (?) tilan maalta	(KM 6025:2)
Tasataltta	(Turun hist. museo 45)
Oikokirves	(- " - 30)
Oikokirves	(- " - 31)
Savinon riipus Pellin hietakuopasta	(Maist. W.J. Kallio, Uskela)

P r o n s s i k a u t i s e t h a u t a r ö y k k i t

Läh. ilm. 1. Paikka:

27.3.61 Västi, Pajakangaren kallio

Saat. vast. Omistaja:

Ester Kiviranta. Isäntänä on Eino Kiviranta, os. Sauvo, Västi

Sijainti ja maasto:

Ison maantien, joka kulkee kirkolta Karunan Strömsböleön ja Västin kohdalla siitä Kotikyylään erkanevan tien väliin jää pelto jonka takana on kallio, Pajakangaren kallio. Tämän länsipäässä sijaitsee hiidenkiuas.

Kuvaus:

Halkaisija 10 m. Rakennettu miehennostettavista kivistä. Keskellä on n. 3 m leveä syvennys, jossa on isompia kiviä, jotka ovat mahdollisesti muodostaneet jonkinlaisen rakennelman. Revitty.

Kartta: V:10

Aik. tutk. Leppäahon kaiv. kart. 1949.

Valok. 3

raunio 2.

2. Paikka.

Yliristniemi

Läh. ilm. Omistaja:

27.3.1961 Laaksosen perikunta. Isäntänä Paavo Laaksonen, os. Sauvo, Yliristniemi

Saat. vast. Sijainti ja maasto:

Yliristniemiestä Kotikyylään vievän tien vieressä ja sen eteläpuolella pienellä kallionkumparcella.

Kuvaus:

Muodo taan epäselvä, koko n. 12 m. Pahoin revitty, maist. Leppäahon v. 1949 saaman tiedon mukaan ovat kasekoulupojat joskus 1920-luvulla "mul-

janneet" sen. Rökkiön tienviereistä sivua on Leppäahon toimesta siistetty 1949 Pellonpään tutkitusta rauniosta tuoduilla kivillä.

Kartta: V:24

Aik. tutk. Leppäahon kaiv. kert. 1949,

Valok. 4

roukkio 6.

3-6. Paikka:

Ristniemi, Ullaskrooppi

Omistaja:

Laaksosen perikunta. Paavo Laaksosen, os. Sauvo, Yliristniemi

Maasto ja sijainti:

Kotikylään vievän tien eteläpuolella Alhonpellon länsipuolella Yliristniemen talon kahden hiekkakuopan väliin jäävä kannas.

Kuvaus:

Raunioita on 4 yhdessä ryhmässä.

3. Itäpäässä sijaitseva raunio. Matalahko, n. 20 m pitkä, aivan metsäkasvillisuuden peittämä raunio. Sen itäpäässä on ylhäältä avonainen, laakakivistä tehty arkontapainen.

4. Edellisestä n. 10 metrin päässä, samankokoinen raunio. Kivet ovat kehässä, keskellä sortuneita laakakiviä, jotka mahdollisesti ovat muodostaneet arkon. Metsäkasvillisuuden peittämä.

5. Edellisessä melkein kiinni oleva raunio, joka on aivan hiekkakuoppien välissä. Kiviä on sortunut kumpaankin kuoppaan, joten raunio on ollut kookkaampi kuin nykyään. Pituus on n. 30 m, leveys ehkä 20 m. Keskellä on syvä, mahdollisesti alkuperäinen kraateri ja sen lisäksi rauniossa on useita ryöstökuoppia.

6. Pieni raunio, halkaisija vain n. 5 m, sijaitsee edellisen itäpuolella. Kokonaan sammalpeitteinen.

Kartta: V:25

Aik. tutk. Leppäahon kaiv. kert. 1949, roukkio

Valok. 5-7

7-10.

7. Paikka:

Ristniemi, Pellonpää

Omistaja:

Maanv. Reino Nieminen, os. Sauvo, Ristniemi

Aikaisemmat tutkimukset:

Maiet. J. Leppäahon suorittama kaivaus 1949. Kaivauskertomus top. arkissa.

Maasto ja sijainti:

Raunio sijaitsee Niemisen talon pihalla kohoavalla kalliolla, kallion rinteessä olevalla tasanteella. Se ei ole kallion korkeimmalla kohdalla, vaan heti raunion takana kohoaa kallio jyrkästi.

Kuvaus:

Raunio on J. Leppäahon 1949 suorittaman kaivauksen jälkeen rekonstruoitu maanv. Niemisen toimesta Leppäahon ohjeitten mukaan. Sen toisen puoliskon muodostaa 3-kertainen kivihehä, toinen puolisko on kumpumainen, korkeus n. 1 1/2 m.

Kartta: V:27

Valok. 8,9

8. Paikka:

Ristniemi, Pellonpää

Omistaja:

Maanv. Reino Nieminen, os. Ristniemi, Sauvo

Sijainti ja maasto:

Rekonstruoitusta hiidenkiukaasta 30-40 m pohjoiseen kalliorinteellä.

Kuvaus:

Suuria, mielen nostettavia kiviä, jotka muodostavat 3-4 katkonaista kehää. Vaikuttaa hiidenkiukaan pohjalta. Epävarma.

Kartta V:28

Valok. 10

9. Paikka

Yliristniemi

Omistaja

Laaksosen perikunta, Isäntä Paavo Laaksunen, os. Sauvo, Yliristniemi

Sijainti ja maasto:

Raunio sijaitsee korkealla kalliolla aivan Kotikylän, Ylistaron ja Ristniemen kylien rajalla. Paikka mainitaan maanmittaushallituksen arkistossa olevassa kartassa vuodelta 1774. 1830-1. alkuvuosina suoritettussa rajankäynnissä sijoitettiin keskelle hiidenkiukaasta kylien välinen rajapyykki, joka Leppäahon toimesta on nyt siirretty raunion viereen.

Kuvaus:

Säännöllisen muotoinen, halkaisija n. 10 m. Keskellä on laakakiviä, jotka

*Leh. ilm.
27.2.1961
Laatu os. 1.*

*Leh. ilm.
27.2.1961
Laatu os. 1.*

ovat mahdollisesti muodostaneet arviolta 2 m pitkän arkun. Repimisen jälkiä.

Kartta: V:23 Aik. tutk. Leppäahon kaiv. kert. 1949, roukkio 11.
Valok. 11

alk. ilm.
27.2-61
maast. kart.

10. Paikka:
Ristniemi, Pellonpää

Omistaja:
Maanv. Reino Nieminen, os. Sauvo, Ristniemi

Sijainti ja maasto:
Pellonpään talosta n. 300 m suoraan etelään peltojen poikki oleva kalliorinne.

Kuvaus:
Matala roukkio, halkaisija n. 8 m. Keskellä on pari syvennyttä ja vanhoja repimisen jälkiä.

Kartta: V:26 Aik. tutk: Leppäahon kaiv. kert. 1949, roukkio 5.
Valok. 12

alk. ilm.
27.3 1949

11. Paikka:
Ristniemi, Kotirinne

Omistaja:
Maanv. Oiva Nieminen, os. Sauvo, Ristniemi

Sijainti ja maasto:
Kalliorinne Oiva Niemisen talosta n. parikymmentä metriä länteen.

Kuvaus:
Koko n. 35x25 m. Erittäin pahoin myllätty ja revitty. Roukkio on aivan epätasaisen ja muodottoman näköinen. Kiviä on viety 1917 kuormittain rakennustöihin.

Kartta: V:29 Aik. tutk: Leppäahon kaiv. kert. 1949, roukkio 3.
Valok. 13, 15

alk. ilm.
27.3 1949
maast. kart.

12. Paikka:
Ristniemi, Rantametsä

Omistaja:
Laaksosen perikunta, hoitaja Paavo Laaksosen, os. Sauvo, Yliristniemi

Maasto ja sijainti:

N. 1/2 km Vestistä Kemiöön päin, maantieltä n. 100 m länteen olevaa laakeata kalliota, jonka länsipuolella on alavaa peltoa.

Kuvaus:

Halkaisija n. 8 m, matalahko, muoto melko selvä pyöreä. Röykkiö syvence keskeltä. Hyvin sammaloitunut.

Kartta: V:31 Aik. tutk: Lepoahon kaiv. kart. 1949. roukkio 1.

Pronssikaudella meri on ilmeisesti muodostanut pienen lahden Ristniemen kylän kohdalla suoraan itään. Tämän lahden rannoille tai saarille on hiidenkiukaat rakennettu. Kaikki edellämainitut hiidenkiukaat sijaitsevat vain yhden neliökilometrin alueella.

13. Paikka:

Ruonlahti, Koivumäki

Omistaja:

Herman Kynnäräinen, os. Sauvo, Ruonlahti

Sijainti ja maasto:

Maanv. Kynnäräisen talon sivuitse kulkee tie Gripsbölestä Ruonlahteen. Hiidenkiukas sijaitsee talon kohdalla aivan tien toisella puolella olevalla pienellä mäellä, jonka toisella puolella on alavaa peltoa.

Kuvaus:

Röykkiön halkaisija on n. 8 m. Se on melko säännöllisen muotoinen ja vaikuttaa kohtalaisen hyvin säilyneeltä. Keskellä on pieni vajoama. Jonkun verran repimisen jälkiä. Sammaloitunut.

Kartta: I:34

Aik. tutk: SMYA VIII:ssä oleva maininta mahd. tarkoittaa tätä roukkiota.

Valok. 16

14. Paikka:

Isomäkipää, Varasvuori(?)

Omistaja:

Maanv. Aku Knaapi, os. Sauvo, Isomäkipää

Maasto ja sijainti:

Osmalahteen vievän tien pohjoispuolella lähellä Koutun tienhaaraa on laaja kallio, jossa on kolme lakea. Roukkio sijaitsee eteläisimmällä niistä. Vanhoissa lähteissä puhutaan hiidenkiukaasta Isomäkipään Varasvuorella,

(SMYA VIII)

Läh. lkm.
27.3-61

Läh. lkm.
27.3 1961
Läsnä vart.

mutta joittenkin paikkakuntalaisten mukaan Varasvuori ei olisi se kallio, jolla hiidenkiuas sijaitsee, vaan olisi siitä jonkun matkan päässä. Vuodelta 1776 olevassa kartassa mainitsee maanmittari Daniel Wirzenius, että Varasvuoren ja Silavamäen eteläpuolella on Jätturin mäki. Tämä nimiä en kuullut käytettävänä. Nimet ilmeisesti tarkoittavat saman laajan kallion kolmea lakea.

Kuvaus:

Roukkion koko on n. 9x14 m, muoto on epäselvä. Keskellä on laakakiviä, mutta ne eivät ole järjestyksessä. Useita ryöstökuoppia. Se on revitty ja huonokuntoinen.

Kartta: I:33

Valok. 18,19

Sah. ilm.
27.3 1961.
Laita nost.

15. Paikka:

Palosuo (ent. Brännkärr, Brännkäri), Palomäki (ent. Kyöpelinmäki)

Omistaja:

Maanv. Jaakko Tanner, os. Sauvo, Palosuo

Kaisto ja sijainti:

Palosuon talosta luoteeseen lähtee metsätie, jonka oikealle puolella takosta vajaan 1/2 km:n päässä, kohoaa jyrkkäreunainen kallio. Vasemmalla puolella on alavaa peltoa. Roukkio sijaitsee kallion laella.

Kuvaus:

Roukkion koko on 16x7 m. Se on matalahko, keskellä on muutamia suuria kiviä epäjärjestyksessä. Mahdollisesti ne ovat muodostaneet arkun. Roukkiossa on useita ryöstökuoppia ja sen ulkopuolelle on viskeltä kiviä.

Kartta: V:22

Aik. tutk: SMYA VIII

Valok. 17

*)

P r o n s s i k a u t i s e t i r t o l ö y d ö t

Peppiä, Kallinsuo

Onsikelitti, löyt. Juho Lehtinen (os. Sauvo, Kallinsuo) kylän läpi menevän veto-ojan varresta tien itäpuolelta. Paikka on laaksoa kallioitten välissä. (KM 8052) Kartta II:1). Valok. 20

*) 16. 23.9.1962 tulleen valt.yo Pekka Niemelän (Kansakoulunk.4, Turku) ilmoitukseen mukaan on soluoto-nimisessä saarella Kemion ja Sauvon välisessä salmessa saaren eteläosassa olevan n. 50 m korkean vuoren laella Kivilatomus, muodoltaan säännöllinen, halk. n. 10-12 m, korkeus vajaa metri.

Rautakaupungin kalmistot

1. Paikka:

Säkkäränkankare

Omistaja:

Juho Valtonen, os. Sauvo, Salmenkylä

Aikaisemmat tutkimukset:

A.M. Tallgrenin kaivaus v. 1926. Kulttuurikerroksen vahvuus 20-50 cm. Löytöinä poltettuja luuta ja saviasiapaloja. Ajoittuu vanhemmelle rautakaudelle. Appelgron-kivalon tutkimus 1909.

Sijainti ja maasto:

Kirkonkylästä pohjoiseen vievän tien oikealla puolella, vajaat 2 km kirkolta, vähän ennen Vallerinanojaa on Säkkäränkankare. Muinaisjäännös on sen pohjoispäässä.

Kuvaus:

Halkaisijaltaan n. 8 m, korkeudeltaan n. 1m oleva kumpu, jossa on kiviä epäjärjestyksessä, ei kivikehää. Keskellä on pari kuoppaa ja silmäkivi.

Kartta: II:41

Valok. 21,22

2. Paikka:

Kirkonkylä, Pappila

Omistaja:

Mikko Korvenpää, os. Sauvo, Pappila

Aikaisemmat tutkimukset:

Appelgron-Kivalon kaivaus 1902, jolloin hän tutki kalmistoa 1/5. Löytöinä tuli poltettuja luuta, pikkuesineitä, helmiä, spiraleja, renkaita, nuoli ja veitsi.

Sijainti ja maasto:

Alavalle pellolla laskevan jyrkän mäen rinteessä, n. 30 m Korvenpään talosta.

Kuvaus:

Matala maakumpu, jonka koko on n. 10x12 m, seassa on suuria kiviä, joista muutamia maakiviä. Paikkaa on viime aikoina käytetty kaatopaikkana, joten sen ulkonäöstä on vaikea saada selvää.

Kartta: II:1

3. Paikka:

Kirkonkylä, Pappila

Omistaja:

Mikko Korvenpää, Sauvo, Pappila

Aikaisemmat tutkimukset:

Luultavasti Appelgren-Kivalo on 1902 todennut paikan, koska Korvenpään talosta minut neuvottiin paikalle "jossa on hauta".

Sijainti ja maasto:

Pappilan päärakennuksesta parisataa metriä itään, peltujen keskelle ulottuvan pienen metsäniemekkeen päässä. Paikka kohoaa loivasti jonkun verran peltoja korkeammalle.

Kuvaus:

Suurten maakivien ympärillä on pienempää kiveytystä. Matala maakumpu kiveyksen keskellä on n. 4x4 m.

Kartta: II:2

Ei ole paikallaan, kts. kartta 3. A. L. Olvikuoto

Valok. 23

4. Paikka:

Hallela, Pappilan lohkotila

Omistaja:

Vilho Lempiäinen, Sauvo, Hallela

Aikaisemmat tutkimukset:

SMYA VIII:ssä olevan maininnan mukaan on lähellä olevan suuren kiven vierestä saatu lahonneita luonmuruja.

Sijainti ja maasto:

Sillankorvan talosta koilliseen n. 1/2 km ja Lempiäisen talosta n. 200 m länteen aivan metsän ja pellon rajassa.

Kuvaus:

Keskellä on silmäkivi, jonka korkeus ja läpimitta ovat n. 1 1/2 m. Maakummussa on pään kokoisia vähän suurempia kiviä, jotka muodostavat kehän.

Kartta: II:6

Valok. 24

*läh. ilm.
27.3 1961*

*läh. ilm.
27.3 1961*

5. Paikka:

Hallela, Sotilasvirkatalo (Lönnvikin talo)

Omistaja:

Maanv. Arvo Seppälä, os. Sauvo, Hallela

Löydökset:

Kymmenkunta vuotta sitten oli Huhdin emäntä kaivoo kaivaessaan löytänyt keihäänkärjen, joka kuvaukseltaan muistuttaa lähinnä ~~ansa~~. Se oli ollut n. 1/2 m pitkä ja siinä oli pieni ruoto ja kärki, mutta pitkä varsi. Hän oli näyttänyt sitä silloiselle kirkkoherralle asessori Soverille, joka ei ollut nähnyt sellaista aikaisemmin. Nykyään esine on kuulemma Paimion museossa. *Loap. Kansallismuseon 9/2-63 N° 15 795*

K. Tyyp.

Sijainti ja maasto:

Virkatalon maalla, sinne vievän tien varressa sijaitsevan Huhdin mökin pihalta nousee kallio. Kallion laella, sen läntisessä päässä on rotko.

Kuvaus:

Kallion rotkon pituus on lähes 10 m, sen leveys toisessa päässä 6m ja toisessa 2 m. Pinnan täyttää kivipeite, kivet ovat pään kokoisia. Niitten alla on maata, pohjalla on "hyvää santaa". Keskipohdalla, vasten kallion seinää on Huhdin emännän kaivama metrin syvyinen kaivo, jossa nytkin oli vettä. Kaivauksen yhteydessä löytyi em. keihäänkärki sekä lapikkaan kärki ja pahaasti ruostunut, haljennut putkimainen kärki, joka ei vaikuttanut esihistorialliselta. Kysymyksessä saattaa olla hauta.

Kartta: II:8

Valok. 25

6. Paikka:

Finskilä

Omistaja:

Maanv. Väinö Nieminen

Aikaisemmat tutkimukset:

H. Salmen kaivaus v. 1956. Kaivauskertomus top. arkissa.

Sijainti ja maasto:

Niemisen tontti sijaitsee n. 1 km Sauvon kirkolta länsilounaaseen ja n. 1 km Finskilän talosta kaakkoon. Kalmisto on talon pihalla pienellä kummulla ison mäen kupeella.

*Läh. ilm.
27.3.1961
Laitte vast.*

Kuvaus:

Kaivauksen jälkeen on paikalla kasvanut heikkoa ruohoa.

Kartta II:38

7. Paikka:

Salmenkylä, Myllymäki, Kylänpää

Omistaja:

Maanv. Ilmari Aitio, os. Sauvo, Salmenkylä

Aikaisemmat tutkimukset: Juhani Rinteen tutkimus 1906.

Hackmanin kaivaus v. 1908. Paikka osoitettiin viikinkiaikaiseksi poltto-
kalmistoksi. Kaivauskertomus top. ark:ssa. Appelgren-Kivalo käynyt pai-
(Turku 6356, 6357, KM 4810:3, 5204:1-42) kalla 1909.

Sijainti ja maasto:

Kalmisto sijaitsee Salmenkylän keskellä olevan Myllymäen itärinteellä.

Kuvaus:

Kalmisto ulottuu mäen keskiosassa itäsyryllä yli koko mäen. Rinne on
jonkin verran kumpuileva. Siinä on lukuisia 1/2 m suuruisia kuoppia.
Kylänpään isäntä, joka on pikkupoikana ollut Hackmanin kaivauksella hiek-
seulomassa, kertoi kuoppien muodostuneen kaivauksen yhteydessä.

Kartta: II:39

Valok. 26

8. Paikka:

Paddainen, Sandvik

Omistaja: G-W Rosenlew, os. Helsinki, Kuusisaari

Tilanhoitaja Per Rafael Sundström, os. Paddainen, Sauvo

Sijainti ja maasto:

Sandvik on maanv. Vilho Juustin tilalta, joka on erotettu Paddaisten kar-
tanon maista, n. 1/2 km Osmalahteen päin. Paikka on pienen merenlahden
pohjukassa, jossa kasvaa harvaa metsikköä ja paljon katajia.

Kuvaus:

Paikalla sijaitsee 16 kumpua riveissä ja sen lisäksi muutama kumpu parin-
kymmenen metrin päässä. Kumpujen halkaisija on 1 1/2-2 m, korkeus 1/2-
1 m. Kumpujen väli riveissä on n. 2 m. Niissä ei ole kiviä ja ne ovat
ruohon peittämät. Paikkakuntalaiset puhuvat haudoista. Tilan omistaja
ei suostunut luovuttamaan tätä paikkaa siirtolaisille. Varsin ilmeisesti
liikaa tarvelemästä muinaisjäännoiksi enkä suorittanut koekaivausta.

lah. ilm.
27.3-81
Laitu nost.

lah. ilm.
27.3 1961
Laitu nost.

Kartta: I:36 Aik. tutk. Kivikosken maininta 1934
Valok. 27, 28

9. Paikka:

Mäenala, makasiini

Omistaja:

Maanv. Armas Launto, os. Sauvo, Mäenala

Aikaisemmat tutkimukset:

Tallgrenin kaivauksessa 1930 ei käynyt selvillä, onko kysymyksessä hauta-
vai uhripaikka. Paikalta on löytynyt 2 hukkaan joutunutta putkikeihästä,
3 viikinkimiekkaa (KM 9243:1-3) sekä tikarin kärki.

Sijainti ja maasto:

Mäenalan talon kohdalta lähtee isolta maantieltä tie läntee ja kulkee
pitkin pellon pohjoisrajaa. Löytökohta on makasiinin kohdalla maaleik-
kauksessa, jossa on soraa ja kiviä.

Kuvaus:

Tallgrenin mukaan esineet on löydetty suurehkon luontaisen kiven juurelta.
Paikalla on runsaasti suuria kiviä, joten tarkan löytökohdan määritteli-
minen on vaikeaa.

Kartta: II:42

Valok. 29

10. Paikka:

Haarkallio, Kalamäki

Omistaja:

Maanv. Olavi Laurila, os. Sauvo kk.

Aikaisemmat tutkimukset:

J. Rinne on tutkinut paikan 1906. Paikalla on ilmeisesti 1000-1100-luv.
sattunut haaksirikko, josta ovat peräisin löydökset: kaukempaan paloja,
salkia ja sormuksia sekä pronssikierukkakoristeista kankaan reunaan
(KM 4681:1, 4810:1-2)

Sijainti ja maasto:

Haarkallion vuoren Kalamäen päässä 20-30 m kalliosta on esineet löydetty
pellosta. Paikka on kerinittyyä, joka on hyvin matalaa ja myöhään mares-
ti nousuista maasta.

Kartta: II:43

Läh. ilm.
27.3.1961
E. Lahti
nost.

R a u t a k a u t i s e t i r t o l ö y d ö t

Kallinsuo

Tuluskiivi, soikea, valkoista kiveä. Löyt. maanv. Leo Lahtinen 1920-luvulla pellostä, joka on kylätiestä n. 250 m länteen ja Kallinsuon kylän läpi kulkevasta veto-ojasta viittien metriä etelään. (KM 14972) Kartta II:12.

Finnkulla

Pranssisormus, jossa karjalaisaiheista koristelua. Löyt. op. Martta Heimo Loitinpaltan tilalta hiekkanutmosta talonsa ja Ruonan koulun välillä. (KM 14973) Kartta V:16a.

Paddainen

Mahdoll. sij. 1000 00 7755

Kupurasolki, viikinkiaikainen, pyöreä, B-tyyppiä. Löyt. 1955 Juustin emäntä Paddaisten kartanon maalta kartanon päärakennuksesta n. 300 m lounaaseen olevan Tryskän (Tryskin) kallionmäen pohjoispuolelta. Tällä kohdalla kallio loivenee ja yhtyy peltoon. Mäen itäpuolella oleva pelto on korkeammalla ympärillöolevia pelloja. Tässä voisi mahdollisesti olla kalmisto. Mäen eteläpuolella maa on korkeaa ja laskee loivasti pellolle. Korkeimmasta kohdasta on tällä puolella ajettu hiekkaa ja siinä on suuri hiekkakuoppa. Sen rinteillä näkyi vain koskenmatonta maata. Kartta I:37. (Säil. Koutun kansakoululla) *Tehty 9.2.1962 Kansallismuseon N° 15797*

Isoniitty

Soikea tuluskiivi (KM 4162:41) Varsinais-Suomen historia I:ssä olevan Tallgrenin maininnan mukaan pitäisi Sauvosta olla vielä 2 muuta tuluskiveä, mutta en ole löytänyt niistä merkintää.

Koorila

Miekka Maanv. Leo Lahtinen kertoi löytäneensä joitakin vuosia ennen sotia miekan Koorlanjärven ja Silkkilänjärven väliseen sillan länsipuolella olevan kallion juurelta. Miekka oli löytynyt tietä levennettäessä. Maa on tällä kohtaa hyvin vesiperäistä. Miekkaa oli säilytetty maanv. Juho Lahtisen tallin orsilla, mutta eipä sitä enää sieltä löytynyt. Kartta II:9.

V. 1965 Lahtinen luovutti miekan museon toimittavalle Käydenään Nummenharjun laivastolla. Miekka on luovutettu KM 16742

ks. muutama muu löytö...

Liisa K...

M u i n a i s l i n n a t

Linnamäki

Lantankareen llyt, linnamäen llyt, om. om. Lalle Gustas

Salmenkylän Myllymäestä n. 1/2 km pohjoisluoteeseen oleva kallio on nimeltään Linnamäki. Siellä ei ole mitään varustuksia ainakaan enää näkyvissä. Sijaintinsa puolesta se on hyvinkin voinut olla varustettu turvapaikka, mihin myös sen nimi viittaa.

Kartta: II:40 aik. tutk: Appelgren-Kivalon tutkimus 1909.

Valok. 31

M u i n a i s j ä ä n n ö k s i ä e p ä m ä ä r ä i s e l t ä a j a l t a

Paikka:

Kalainen, Saarikon vuori

Omistaja:

Santeri Isotalon perikunta, Sauvo, Kalainen

Kuvaus:

Kalaisten talosta runsas 1/2 km pohjoiseen on korkea Saarikon vuori, jonka länsireunalla on jatulinpatsasta muistuttava, laakakivista tehty kivilatomus. Sen korkeus on n. 2 m, leveys ehkä 1 1/2 m.

* Kartta: II:3

Paikka:

Osmalahti, Nunnasten kankare

Omistaja:

Juho Juusti, Sauvo, Osmalahti

Kuvaus:

Talosta yläspäin kalliorinteessä, talon länsipuolella, on kaksi n. 12-15 m pituista ja 1/2-1 m korkuista "vallia", joitten leveys on n. 1 m. Rinteen yläpäässä niitten väli on 5-6 m ja vallit ovat miltei suorassa kulmassa toisiaan vastaan. Kivet ovat pään kokoisia ja suurempia, joukossa on myös joitakin mekkiviä.

Kartta: I:44

Paikka:

Padaainen

Omistaja:

Maanv. Vilho Juusti, Sauvo, Padaainen

Kuvaus:

Juustin talon perustusta kaivettaessa kymmenkunta vuotta sitten näkyi maassa ikkänkuin rattaan jäljet kaakosta luoteeseen. Maa jälkien päällä irtosi palasina ja alla oli tummat juovat, rattaan pyörien levyiset, jotka tekivät molemmat samalla tavalla mutkan. Santaa oli päällä n. 1 1/2 m. Maanv. Juustin kertoman mukaan jatkuivat jäljet kaivatun alueen ulkopuolelle. Juustin talo on aivan lähellä meren rantaa n. 1/2 km Sandvikin kummuista ja vejaan kilometrin päässä viikinkiaikaisen kupurasoljen löytöpaikasta.

Kartta: I:45

L u o n n o n m u o d o s t u m i a

Kirkonkylässä Winterin maalla SMYA VII:ssa mainittu "hiidenkivas" on luontainen kivikasa. Siinä on useita parin kolmen metrin suuruisia järkäleitä ja pienempää kiveystä laajalla alalla pienessä laakson tapaisessa syvennyksessä.

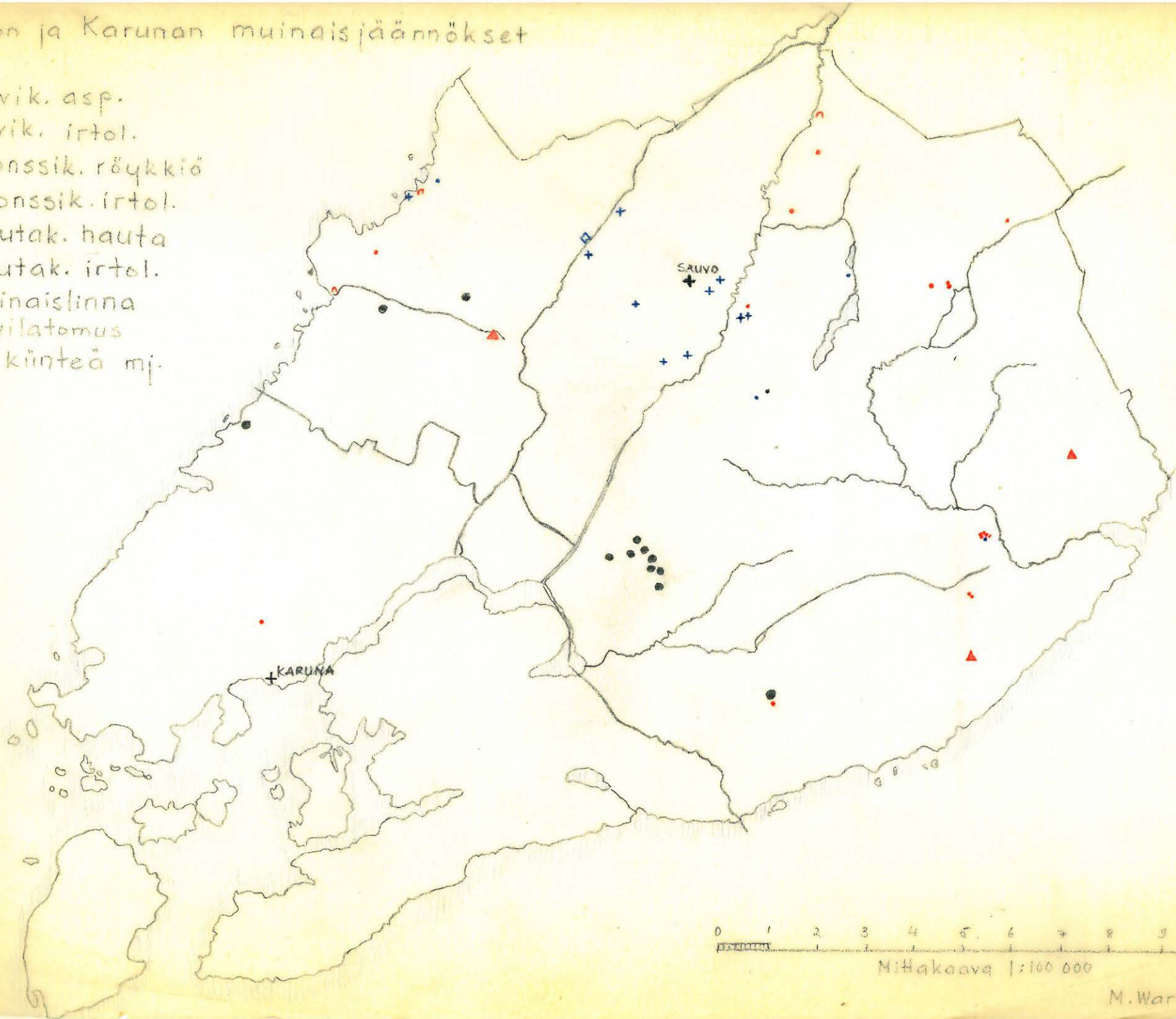
Inkiniemen metsässä olevalla Valpparin (Falkberget) vuorella on Kivikosken valta 1934 olevan maininnan mukaan pitkät kivivallien (?) jäännökset, 90 m pitkät ja 10-15 m leveät, jotka kulkevat lännestä itään. Paikalle en saanut opasta. Kysymyksessä tuskin on muinaislinna, vaan se on luultavasti jääkauden aikainen ns. pirunpelto, jollaisia Sauvoissa on useita.

Luettelo matkan aikana Kansallismuseoon kerätyistä esineistä

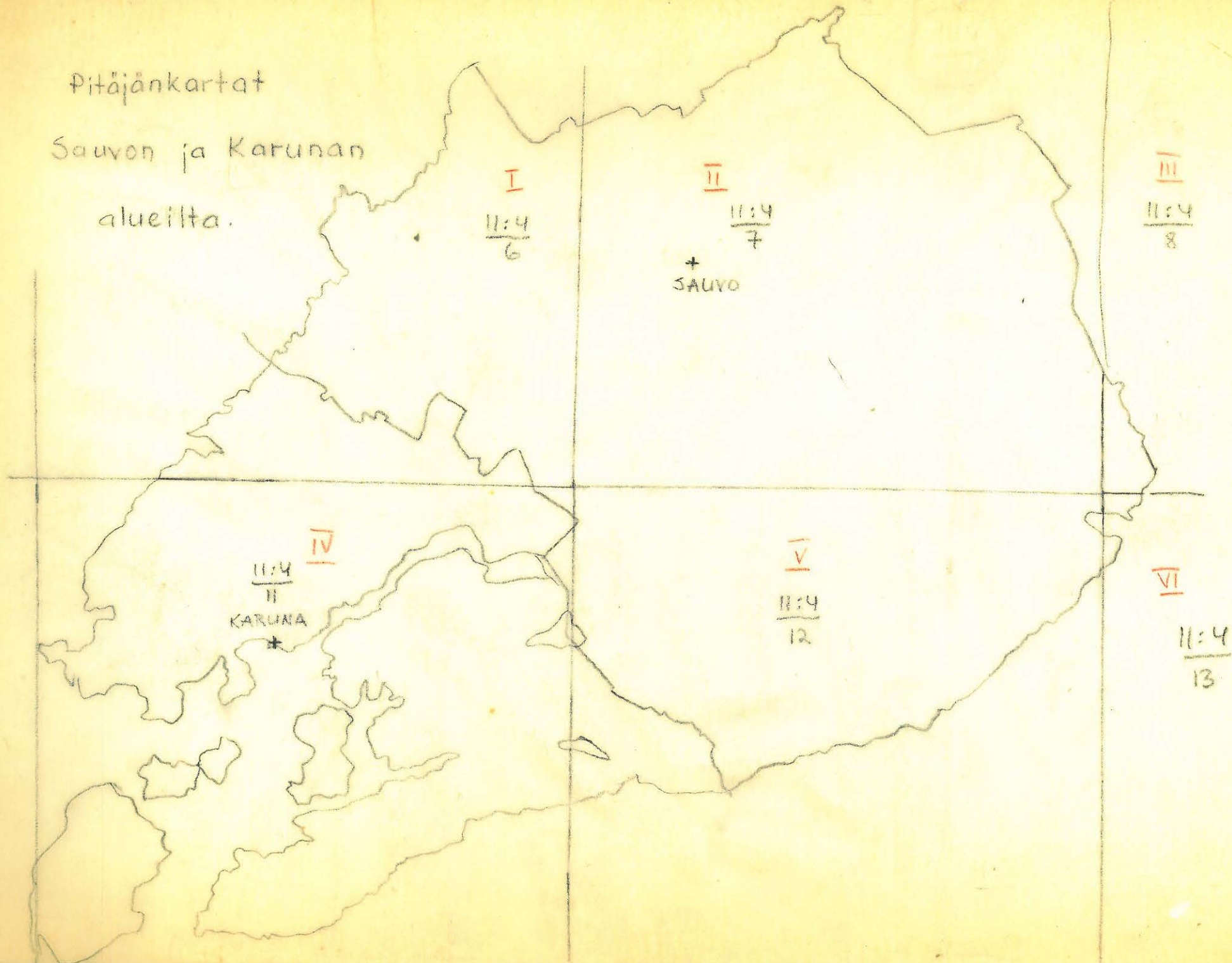
- 14969 Riipushicin, Patarautila, Etelärinne
- 14970 Riipushicin, Finnkulla, Loitinpalta
- 14971 Oikokirves, Hallelä, Sotilasvirkatalo
- 14972 Tuluskivi, Pappila, Kallinsuo
- 14973 Pronssisormus, Finnkulla, Loitinpalta

Sauvon ja Karunan muinaisjäännökset

- ▲ Kivik. asp.
- Kivik. irtol.
- Pronssik. röykkiö
- Pronssik. irtol.
- + Rautak. hauta
- Rautak. irtol.
- ◇ Muinaislinna
- ◡ Kivilatomus
- ▣ Yl. kiinteä mj.

Pitäjänskartat
Sauvon ja Karunan
alueilta.

1.

F.24331:5

Sauvo, Lehmisalmi, Kraatar-
backa. Maanleikkauksessa
kulttuurikerros ja liesi.

2.

F. 24331:4

Sauvo, Lehmisalmi, Kraatar-
backa. Kuoppaliesi.

3.

F. 24331:8

Sauvo, Vestin yksinäistilan maalla oleva händenkiuas etelästä.

4.

F. 24331:9

Sauvon Yliristniemestä Kotikylään vievän tien varrella oleva händenkiuas kaakosta.

5.

F. 24331:14

Sauvon Ristniemen
Ullaskroopin raunio-
rivin eteläpää
lännestä.

6.

F. 24331:11

Ullaskroopin toisen
hiidenkiukaan kraa-
teri etelästä.

7.

F. 24331:12

Ullaskroopin 3:n
hiidenkiukaan kraa-
teri etelästä.

Sauvo, Ristniemi,
Reino Niemisen maala
rekonstruoitu
hiidenkivaas

8.

E. 24 331:16

Sama hiidenkivaas
kuin yllä.

9.

E. 24 331:15

Edell. n. 40 m päässä
olevat kivikenät

10.

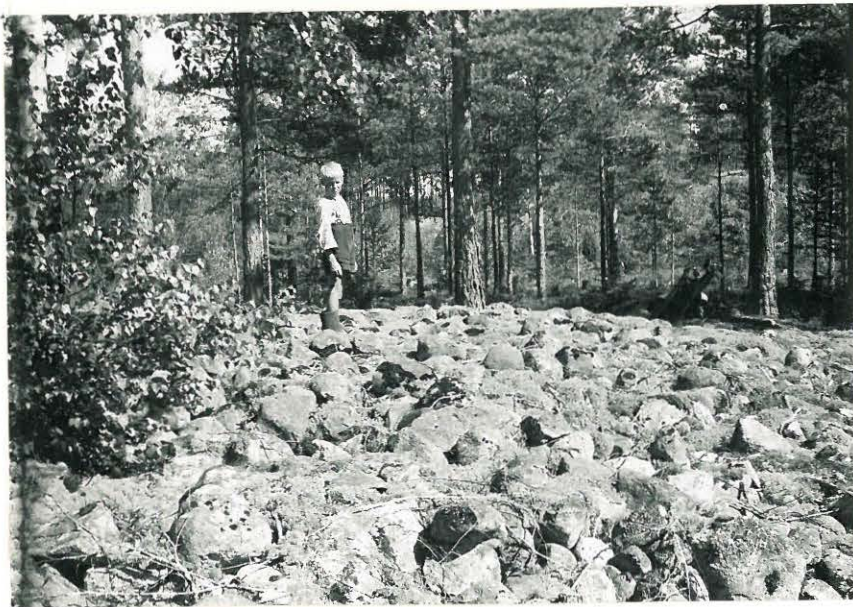
E. 24 331:19

Sauvon Kotikylän,
Ylistaron ja Rist-
niemen rajalla oleva
händenkivaas.

11.

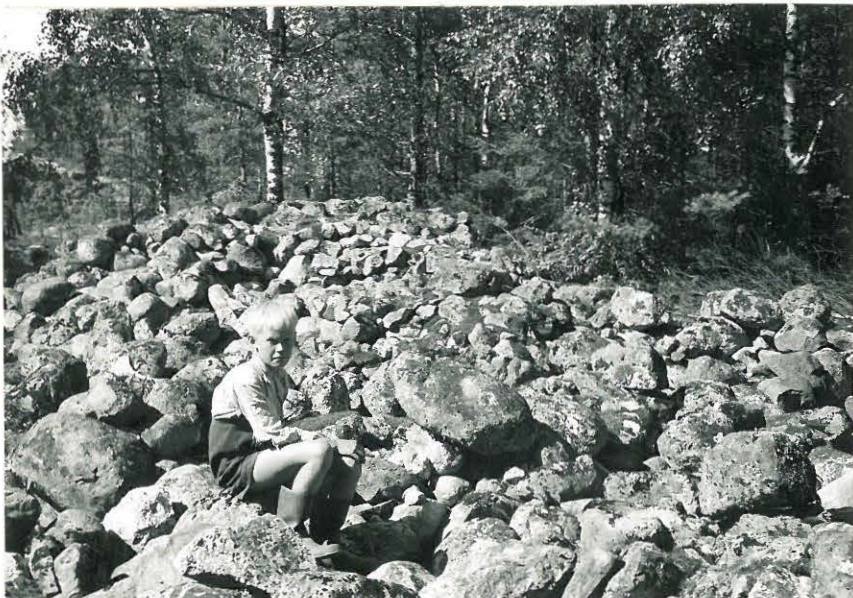
F. 24331:20

Sauvon Pellonpään
talosta n. 300m ete-
lään oleva händen-
kivaas, lounaasta.

12.

F. 24331:21

Sauvo, Ristniemi,
Oiva Niemisen talon
vieressä oleva
händenkivaas lounaasta

13.

F. 24331:22

14.

Näkymä Sauvon kk:n-
Ristniemen maan-
tieltä Reino Niemi-
sen tilalle.

F. 24 331:23

15.

Samalta tieltä
näkyvä Oiva Nie-
misen tilalle.

F. 24 331:24

16.

Sauvo, Ruonlahti.
Kynäräisen maalla
oleva händenkiväs
lounaasta.

F. 24 332:2

17.

F. 24332:14

Sauvo, Palosuo,
Palomäki (ent.
Kyöpelinmäki),
hiihenkivaas lounaasta.

18.

F. 24331:32

Sauvo, Isomäkipää,
hiihenkivaas Varas-
vuorella etelästä.

19.

F. 24331:34

Varasvuorelta
kaakkoon avautuva
näkymä.

Valok. M. Waris 1960

20.

F. 24332:16

Sauvo, Kallinsuo.
Etuosalla ojan var-
ressa pronssikeltin
löytöpaikka.

21.

F. 24332:34

Sauvo, Säkkärän-
kankare lännestä.

22.

F. 24332:23

Säkkäränkankareen
pohjoispää.

Valok. M. Waris 1960

23.

F. 24332:24

Sauvo, pappilasta
n. 100 m itään oleva
matala röykkiö

24.

F. 24331:2

Sauvo, Hallela,
kiviraunio ja
silmäkivi

25.

F. 24332:19

Sauvo, Hallela, soti-
lasvirkatalon maalla
oleva kallio, josta on
löytynyt keihäänkärki

26.

F.24332:21

Sauvo, Salmenkylä,
Myllymäki idästä.

27.

F.24332:4

Sauvo, Paddainen,
Sandvik. Lounaasta.

28.

F.24332:5

Sauvo, Paddainen,
Sandvik. Kumpuja
etelästä.

29.

F. 24332:25

Sauvo, Mäenalan
makasiinin löytkö-
kohta etelästä.

30.

F. 24332:6

Sauvo, Paddainen,
Tryskin mäki.
Viik. soljen löytkö-
paikka metsän reu-
nassa.

31.

F. 24332:31

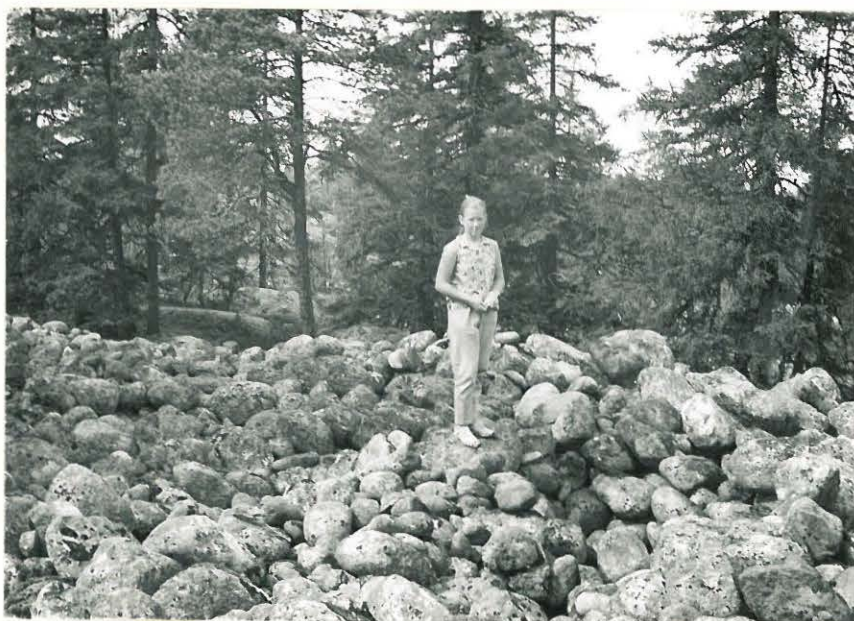
Sauvo, Linnamäki
lännestä.

32.

Sauvon viimeinen
tuelimylly on Sillan-
pään talossa.

F. 24332:30

33.

Sauvo, Inkiniemi. Suuri
"piirunpelto" Rauhalan
talon maalla.

F. 24331:6

jit. 21/12-60

KARUNAN PIIRIÄJÄN INVENTOINTIKERTOMUS

Marketta Waris 1960

Liittyen Sauvon inventointiin sain Muinaistieteelliseltä toimikunnalta tehtäväkseni samalla matkalla inventoida Karunan pitäjän muinaisjäännökset.

Tutustuin ennen matkalle lähtöäni Kansallismuseossa Karunaa koskevaan aineistoon, joka supistui vain kahteen kivikautiseen esinelöytöön.

Kirjalliset lähteet:

Varsinais-Suomen historia I, Esihistoria

SMYA VIII

Tutkin myös Maanmittaushallituksen arkistossa Karunaa koskevat vanhat kartat.

Karuna on matalaa seutua, joka vasta myöhään on noussut merestä. Jyrkkien kallioitten välissä on syviä laaksoja ja alavia peltoja. Tästä johtuen ei pitäjässä ole voinut olla mainittavampaa asutusta esihistoriallisella ajalla.

Kenttätyön suoritin Sauvossa tekemiäni matkojen ohella, pääasiassa 22.7 - 25.7 1960 välisenä aikana. Matkoillani liikuin polkupyörällä.

Liitteet.

3 valokuvaa

2 pitäjänkarttaa (Sauvon inventointikertomukseen liittyvät kartat I ja IV)

K i v i k a u t i s e t l ö y d ö t

Karunan kartano, Muurainsuo

Koukusalitta, 101x25x16 mm, mustaa kiveä. Löyt. maanv. Tahvonen (+)
Karunan kartanosta n. 800 m pohjoiseen sijaitsevalta Muurainsuo-nimiseltä niityltä. Paikka on laakso kahden vuoren välissä, löytökohta on laakson pohjoisreunassa rinteessä aivan metsän rajassa. Esine on ainoa Kansallismuseoon Karunasta tuomani muinaislöytö. (KM 14968) Kartta IV:1.

Kärkkinen, Seplähti

Kirvas, ns. pohjalaistyyppinen. Löyt. 1897 Kärkkisten (tarkoittaa luultavasti Kärkkisten) talon marlta Seplähti-nimisestä paikasta n. 2 korttelin syvyydestä. Paikka on pitäjäläisille aivan tuntematon, ei edes Kärkkisten vanha isäntä, joka on hoitanut talon asioita yli 40 vuotta, ollut kuullut siitä. (Satakunnan museo 2136)

Osmalahti

Tasatalitta, 102x60x29 mm. Osmalahden talossa Karunan kappelissa säilytetty monen miespolven ajan. Kansallismuseoon on se tullut v. 1879. Talo on todennäköisesti Sauvon pitäjässä sijaitseva Osmalahti. Aikaisemmin kuului Karunan kappeli Sauvoon, mutta Osmalahtea ei kylläkään ole luettu Karunaan kuuluvaksi. (KM 1942)

F r o n s s i k a u t i n e n r ö y k k i ö

Paikka:

Tiikarla, Rantakallio

Omistaja:

Maanv. Urpo Kaljala, os. Karuna, Tiikarla

Maasto ja sijainti:

Rantakallio on Tiikarlan talosta 500-600 m luoteeseen ja taiteilija Paavolaian "Räntatorpasta" (ent. Kivekäs tai Kivelä) n. 200 m itään.

Röykkiö on kallion laella, mistä nautuu näköala merelle.

Kuvaus:

Palkaisija n. 4 m, korkeus n. 1 m, melkein pyöreä. Ulkoreuna on hyvin siistin näköinen, mutta keskeltä röykkiö on kaivettu pohjaan asti ja kiviä on viskeltu kallisille. Siitä on maanv. Kaljala mukaan vielä 10 viimeisen vuoden aikana etsitty arrettia.

Kartta: I:2

Valok. 1

lah ilm
12.3 1961

Häidenkiuas Karunan Tükarlan Rantakalliolla lounaasta.

F. 24331: 30

Näkymä Karunan Nuuttiniemen 63 m kork. kalliolta länteen.

F. 24331: 27

Näkymä Karunan Rapphan-kalliolta eteläkaakkoon.

F. 24331: 25